

Praktični vodnik: Dostop do azilnega postopka

**Europe Direct je služba za pomoč pri iskanju odgovorov
na vprašanja v zvezi z Evropsko unijo.**

Brezplačna telefonska številka (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(* Informacije so brezplačne, kakor tudi večina klicev (nekateri operaterji,
telefonske govornice ali hoteli lahko klic zaračunajo).

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu.
Dostop je mogoč na strežniku Europa (<http://europa.eu>).

Oblikovanje: EWORX

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2016

Praktični vodnik:

SL	BZ-04-15-715-SL-N	ISBN 978-92-9243-673-5	doi:10.2847/7844
----	-------------------	------------------------	------------------

© Evropska unija, 2016

Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

Printed in Luxembourg

TISKANO NA PAPIRJU, BELJENEM BREZ ELEMENTARNEGA KLORA (ECF)

Praktični vodnik: Dostop do azilnega postopka

Uvod

Ker ste pogosto prvi, s komer državljani tretjih držav, ki prispejo v vašo državo in v številnih primerih tudi v EU kot celoto, navežejo stik, imate ključno vlogo pri spodbujanju učinkovitega dostopa do mednarodne zaščite. To je mogoče doseči s proaktivnim prepoznavanjem oseb, ki morda potrebujejo zaščito, zagotovitvijo ustreznih informacij tem osebam o njihovi pravici, da zaprosijo za azil, in napotitvijo teh oseb v ustrezne postopke ter druge oblike pomoči in procesna jamstva, ki so jim na voljo.

Ta vodnik zagotavlja informacije o temeljnih obveznostih uradnikov, s katerimi se vzpostavi prvi stik, in pravicah oseb, ki ob tem prvem stiku morda potrebujejo mednarodno zaščito. Vodil vas bo skozi postopek prepoznavanja oseb, ki morda želijo zaprositi za zaščito, ter zagotavljanja ustreznih procesnih jamstev in podpore.

Vodnik je razdeljen na naslednje štiri dele:

- **Okrepljena vloga uradnikov, s katerimi se vzpostavi prvi stik, pri dostopu do azilnega postopka:** ta del je sestavljen iz uvoda v okvir mešanih migracijskih tokov in pregleda zadevne pravne podlage, vključno s temeljnimi pravicami;
- **Kako se ustrezno pripraviti, da lahko prepoznate morebitnega prosilca za mednarodno zaščito:** v tem delu so opisani osnovni pogoji, povezani z vedenjem in načinom razmišljanja, ki jih morajo izpolnjevati uradniki, s katerimi se vzpostavi prvi stik, da lahko prepoznajo osebe, ki želijo zaprositi za mednarodno zaščito;
- **Znaki, da želi nekdo zaprositi za mednarodno zaščito:** ta del podaja smernice v zvezi z elementi, ki jih je treba upoštevati za boljše prepoznavanje **oseb, ki želijo zaprositi za mednarodno zaščito**;
- **Kako ukrepati:** v tem delu so podane smernice za ravnanje v situaciji, ko se prepozna osebo, ki želi zaprositi za mednarodno zaščito, in ukrepanje, če ta oseba poda prošnjo. Obravnavane so tudi situacije, ko oseba, ki potrebuje zaščito, ne želi zaprositi za mednarodno zaščito.

Zavedati se morate, da bi morale v skladu s pravnim redom EU na področju azila uradne osebe, ki prve pridejo v stik z osebami, ki iščejo mednarodno zaščito, zlasti uradne osebe, ki varujejo kopenske in morske meje ali izvajajo mejne kontrole, dobiti ustrezne informacije in se udeležiti obveznega usposabljanja za prepoznavanje in obravnavanje prošelj za mednarodno zaščito.

Kazalo

Uvod	V
Okrepljena vloga uradnikov, s katerimi se vzpostavi prvi stik, pri dostopu do azilnega postopka	1
Ključna vloga uradnikov, s katerimi se vzpostavi prvi stik	1
Temeljne pravice	2
Nevračanje	3
Dostop do azilnega postopka	3
Kako se ustrezno pripraviti, da lahko prepoznate morebitnega prosilca za mednarodno zaščito	6
Bodite proaktivni	6
Ali ste proaktivni ali reaktivni?	6
Opazujte	7
Bodite pozorni na ranljivost	7
Otroci brez spremstva ali ločeni otroci	8
Bodite odprtega duha	8
Bodite spoštljivi	8
Ne diskriminirajte	9
Ne obsojajte	9
Dejavno poslušajte	9
Komunicirajte ustrezno in obzirno	10
Delo s tolmačem	10
Bodite pozorni na svojo telesno govorico	11
Zavedajte se svojih osebnih okoliščin	11

Znaki, da želi nekdo zaprositi za mednarodno zaščito	12
Kdo morda želi podati prošnjo	12
Osebe z več potrebami po zaščiti	13
Neizčrpen seznam znakov	13
Kdo je in od kod prihaja	14
Kaj oseba govori	15
Kaj lahko opazite (videz in vedenje)	15
Kako ukrepati	17
Zagotovite informacije	17
Prepoznajte podajo prošnje za mednarodno zaščito	17
Kako ukrepati, če oseba zaprosi za mednarodno zaščito	18
Kako ukrepati, če oseba, ki morda potrebuje mednarodno zaščito, zanjo ne želi zaprositi	19
Dostop do azilnega postopka	21
Priloga – Pravna podlaga	23

Okrepljena vloga uradnikov, s katerimi se vzpostavi prvi stik, pri dostopu do azilnega postopka

Ključna vloga uradnikov, s katerimi se vzpostavi prvi stik

Zaradi vse večjega obsega in zapletenosti migracijskih gibanj so razmere na zunanjih mejah EU težavne. V **mešanih migracijskih tokovih** osebe z različnimi nagibi in cilji skupaj uporabljajo iste poti in prevozna sredstva. Takšna potovanja so lahko dolga, težavna in smrtno nevarna, pogosto pa so organizirana nezakonito. Skriti v tovornjakih, majhnih kontejnerjih ali natrpani na čolne, ki niso primerni za plovbo, ljudje pogosto potujejo v težkih in nevarnih razmerah ter izpostavljeni nevarnosti, lakoti, izkoriščanju in nasilju, ki ga nad njimi izvajajo tihotapci in trgovci z ljudmi. Med potovanjem lahko izgubijo družinske člane ali sorodnike. Na voljo je nešteto poročil o osebah, ki so izkoriščane, zlorabljene, posiljene in prisiljene v prostitucijo ali kaznivo dejanje.

Ker ste pogosto prvi, s komer državljani tretjih držav, ki prispejo v vašo državo in v številnih primerih v EU kot celoto, navežejo stik, imate ključno vlogo pri pravočasnem prepoznavanju teh oseb, obravnavi njihovih osnovnih potreb, zagotavljanju njihovih temeljnih pravic, zagotavljanju informacij tem osebam ter njihovi napotitvi v ustrezne postopke in k pristojnim organom.

Skupaj s tistimi, katerih razlogi za potovanje niso povezani z zaščito, potujejo osebe s **potrebami po zaščiti**, ki zahtevajo takojšnje ukrepanje. Med njimi so lahko osebe, ki potrebujejo mednarodno zaščito, kot tudi žrtve trgovine z ljudmi, mučenja, posilstva in drugih hudih oblik nasilja, ločeni otroci ali otroci brez spremstva, ogrožene ženske in druge ranljive osebe.

Temeljne pravice

Vsi ukrepi, ki se sprejmejo na mejnih prehodih in v ustanovah za pridržanje, morajo biti sorazmerni z zastavljenimi cilji in nediskriminatorni ter v celoti spoštovati ključne temeljne pravice, kot so:

- **človekovo dostojanstvo**, ki določa, da ima človek prirojeno pravico, da je cenjen, spoštovan in da se z njim ravna etično;
- **pravica do življenja**, ki prepoveduje smrtno kazen ali usmrtitev in določa obveznost sprejetja preventivnih ukrepov, če obstaja dejanska in neposredna grožnja za življenje posameznika;
- **prepoved mučenja**, ki določa, da nihče ne sme biti mučen, nečloveško ali ponižujoče obravnavan ali kaznovan;
- **načelo nevračanja**, ki se nanaša na obveznost držav, da se vzdržijo vsakršnega izгона ali prisilne vrnitve osebe v razmere, v katerih bi ji lahko grozil pregon in/ali mučenje, nečloveško ali ponižujoče ravnanje ali kaznovanje;
- **pravica do azila**, ki daje vsakomur pravico, da v drugih državah zaprosi za zaščito pred pregonom in jo izkoristi. Države članice zagotovijo, da ima vsaka oseba, odrasel ali otrok, pravico podati prošnjo za mednarodno zaščito v svojem imenu ali prek svojega sorodnika ali zastopnika;
- **nediskriminacija**, ki prepoveduje vsakršno nepravilno obravnavo ali pristransko ravnanje ali razlikovanje na podlagi spola, rase, barve kože, etničnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, pripadnosti narodnosti manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

Vsaka oseba je upravičena do teh pravic, ne glede na to, ali je izrecno zaprosila za mednarodno zaščito ali ne.

Države članice morajo zagotoviti, da organi glede vseh podatkov, ki jih pridobijo med svojim delom, spoštujejo **načelo zaupnosti**, kot je opredeljeno v nacionalnem pravu in kot ga nalaga pravo EU. Informacij v zvezi z dejstvom, da je oseba zaprosila za mednarodno zaščito, se ne sme razkriti organom države njenega izvora.

Nevračanje

Nevračanje se nanaša na obveznost držav članic, da se vzdržijo vsakršnega izгона ali prisilne vrnitve katerega koli posameznika na meje ozemlja ali kamor koli drugam, kjer bi mu lahko grozil pregon in nečloveško ali ponižujoče ravnanje ali kaznovanje, vključno z mučenjem, tudi če je nezakoniti migrant. Načelo *nevračanja* v azilnem postopku pomeni, da je treba posamezniku, ki išče mednarodno zaščito, odobriti vstop na zadevno ozemlje ter dostop do pravičnih in učinkovitih azilnih postopkov, s katerimi se opredeli, ali naj se mu zaščita prizna ali ne.

Za koga je zavezujoče? Obveznost *nevračanja* je zavezujoča za vse organe države in vse druge osebe ali subjekte, ki delujejo v njenem imenu, vključno z uradniki, s katerimi se vzpostavi prvi stik.

Kaj vključuje? Prepoved *vračanja* v razmere nevarnosti preгона se v skladu z mednarodnim begunskim pravom uporablja za vse oblike prisilne odstranitve, vključno z deportacijo, izgonom, izročitvijo, neformalno preselitvijo ali „predajami“ in zavrnitvijo vstopa na meji. To vključuje tudi posredno *vračanje*, kar je vrnitev osebe v tretjo državo, kjer obstaja tveganje *vračanja*. V vsakem posameznem primeru je treba pred odstranitvijo osebe v tretjo državo opraviti zanesljivo oceno tveganja posrednega *vračanja*. Noben prosilec za azil ne sme biti vrnjen v tretjo državo za odločanje o prošnji brez zadostnih jamstev v vsakem posameznem primeru. V skladu s temi jamstvi bo oseba ponovno sprejeta v zadevno državo, uživala bo učinkovito zaščito pred *vračanjem*, lahko bo zaprosila za azil in ga izkoristila ter bo obravnavana v skladu s sprejetimi mednarodnimi standardi.

Dostop do azilnega postopka

Da se zagotovi spoštovanje načela *nevračanja* in uresničuje pravica do azila, je treba vsakomur, ki morda potrebuje mednarodno zaščito, zagotoviti **dostop do azilnega postopka**.

Ne pozabite, da ste v večini primerov prvi, ki mu lahko te osebe sporočijo svojo potrebo po zaščiti in svoje posebne potrebe.

Številni, ki morda potrebujejo mednarodno zaščito, niso seznanjeni s svojimi pravicami in obveznostmi ter dejansko ne zaprosijo za azil v državi, kamor prispejo. Kot uradnik, s katerim se vzpostavi prvi stik, imate ključno vlogo pri omogočanju dostopa do mednarodne zaščite s proaktivnim prepoznavanjem oseb, ki želijo zaprositi za

mednarodno zaščito, zagotavljanju ustreznih informacij tem osebam o pravici, da zaprosijo za azil, in njihovi napotitvi v ustrezne postopke.

Ukrepi, ki se sprejmejo na mejnih prehodih in v ustanovah za pridržanje, spadajo med prve priložnosti, da ranljive osebe izrazijo svoje posebne potrebe oziroma jih uradnik prepozna. Kot uradnik, s katerim se vzpostavi prvi stik, morate **prepoznati posebne potrebe ranljivih oseb in jih napotiti na dodatno ocenjevanje in/ali podpora** k nacionalnim organom.

Da bi lažje opredelili potrebe ranljivih oseb, lahko uporabite praktično orodje urada EASO za prepoznavanje oseb s posebnimi potrebami (IPSN), ki je na voljo na: <https://ipsn.easo.europa.eu>.

Vaša vloga pri zagotavljanju dostopa do azilnega postopka, ki je določena v členu 3a Zakonika o schengenskih mejah ⁽¹⁾, je bila dodatno okrepljena v *pravnem redu* EU na področju azila, zlasti v prenovljeni direktivi o azilnih postopkih (DAP), ki se uporablja od 20. julija 2015 ⁽²⁾. Prenovljena direktiva DAP med drugim uvaja dve ključni določbi, ki neposredno vplivata na vaše vsakodnevno delo:

Člen 8 prenovljene direktive o azilnih postopkih določa, da morate **zagotoviti informacije o možnosti vložitev prošnje za mednarodno zaščito**, kadar je **mogoče sklepati, da želi oseba, pridržana v ustanovah za pridržanje ali na zunanjih mejnih prehodih, to storiti**. V praksi to pomeni, da morate biti proaktivni pri prepoznavanju takšne osebe, jo seznaniti s pravico, da zaprosi za azil, in ji svetovati, kako naj poda prošnjo.

Člen 6 prenovljene direktive o azilnih postopkih določa, da morate osebo, ki je izrazila nameru za vložitev prošnje za mednarodno zaščito (tj. **podala prošnjo za mednarodno zaščito**), **napotiti** na azilni postopek, tako da jo obvestite, kje in kako je mogoče vložiti prošnjo za mednarodno zaščito.

V prenovljeni direktivi o azilnih postopkih so opisani tudi **trije ločeni koraki dostopa do postopka**, pri čemer se jasno razlikuje med **podajo, evidentiranjem in vložitvijo prošnje za mednarodno zaščito** ter njihovim položajem v zvezi z azilnim postopkom.

Zavedati se morate, da lahko osebe zelo različno izrazijo nameru za vložitev prošnje za mednarodno zaščito. Vsak izraz strahu pred preganjanjem ali resno škodo ob zavrnitvi vstopa, izražen ustno ali pisno, se šteje za takšno prošnjo. Ni nujno, da oseba uporabi prav besedo „azil“ ali „begunec“. Če ste v dvomih, morate sklepati, da je bila prošnja za zaščito podana.

Podaja prošnje za mednarodno zaščito pomeni – kakor koli in kateremu koli organu – izraziti željo po mednarodni zaščiti. Vsakdo, ki izrazi nameru, da bo zaprosil za mednarodno zaščito, se šteje za prosilca z vsemi pravicami in obveznostmi, povezanimi s tem statusom.

Ko je prošnja za mednarodno zaščito podana, jo morajo pristojni organi **v določenem roku evidentirati** – najpozneje v treh delovnih dneh, če je bila prošnja podana organu, pristojnemu za evidentiranje, ali v šestih delovnih dneh, če je bila podana drugim organom, kot so policija, mejna policija,

organi za priseljevanje in/ali člani osebja ustanov za pridržanje. V izjemnih okoliščinah, kadar je v praksi zaradi velikega števila hkratnih prošenj zelo težko spoštovati določene roke, se lahko ta rok podaljša na deset delovnih dni.

(1) Uredba (ES) št. 562/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o Zakoniku Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah).

(2) Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (prenovitev).

Vložitev prošnje za mednarodno zaščito pomeni, da mora prosilec predložiti informacije oziroma dokumente za dopolnitev spisa, ki je bil ustvarjen ob evidentiranju prošnje. Vložitev prošnje sproži začetek obravnave na prvi stopnji. Države članice lahko določijo pravila, kako in kje poteka vložitev prošnje.

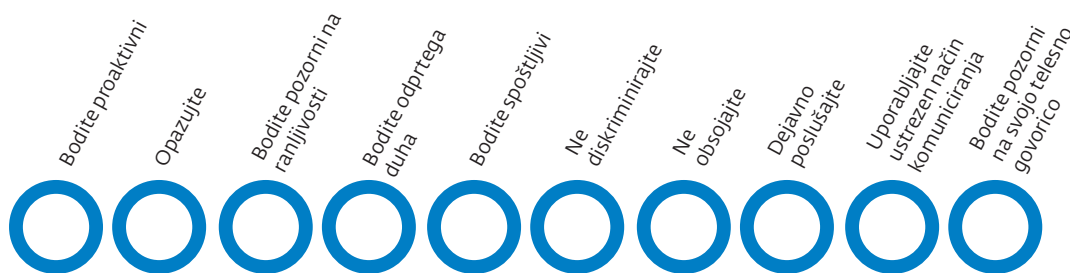

Zavedati se morate, da je vaša naloga prepoznati osebe, ki želijo zaprositi za mednarodno zaščito, jim zagotoviti informacije in jih napotiti na ustrezní organ. Nikomur ne smete zavrniti dostopa do azilnega postopka. Hitra in učinkovita napotitev na pristojne organe je ključna za zagotovitev, da se pravica do azila uresničuje v praksi. Vaša dolžnost ni ugotavljati, ali ima oseba potrebe, povezane z zaščito, in ali ji je mogoče priznati mednarodno zaščito ali ne.

Kako se ustrezno pripraviti, da lahko prepoznate morebitnega prosilca za mednarodno zaščito

Osebe, ki potrebujejo zaščito, bodo verjetno pristopile k uniformirani osebi in z njo vzpostavile stik. Vendar pa so z mnogimi uradniki v njihovi državi izvora ali drugih državah med potovanjem grdo ravnali, zato v številnih primerih k vam ne bodo pristopile neposredno. Vaša naloga je vzpostaviti zaupanje in proaktivno prepoznati tiste, ki morda želijo zaprositi za mednarodno zaščito, ter napotiti tiste, za katere jasno, da zaščito iščejo.

V tem razdelku so na voljo napotki za pripravljenost na izpolnjevanje obveznosti glede prepoznavanja oseb, ki morda potrebujejo zaščito, njihovega sprejema na ozemlje EU, zagotavljanja informacij tem osebam in njihove napotitve v nacionalni azilni postopek.

Bodite proaktivni

Biti proaktiven pomeni osredotočiti svoja prizadevanja na elemente, ki jih lahko nadzirate ali nanje vplivate. Proaktiven pristop vam bo pomagal izpolnjevati vaše dolžnosti.

Mejni policisti in uradniki, s katerimi se vzpostavi prvi stik, **morajo proaktivno zagotavljati dejanski dostop do azilnega postopka**. Njihova dolžnost je prepoznati osebe, ki želijo zaprositi za mednarodno zaščito, jih seznaniti s pravico, da zaprosijo za azil, in jim zagotoviti informacije, kako naj podajo prošnjo. Poleg tega morajo tiste, ki podajo prošnjo za mednarodno zaščito, poučiti, kako naj prošnjo vložijo.

Ali ste proaktivni ali reaktivni?

Proaktivna oseba uporablja proaktiven jezik (jaz lahko, jaz bom, raje imam itd.) in svoja prizadevanja osredotoča na svoje področje delovanja, na stvari, ki jih lahko nadzira in nanje vpliva.

Reaktivna oseba uporablja reaktiven jezik (jaz ne morem, jaz moram, ko bi le itd.) in svoja prizadevanja osredotoča na področje, ki vzbuja zaskrbljenost, na stvari, nad katerimi ima le malo nadzora ali pa ga sploh nima.

Opazujte

Opazovanje ni isto kot „pregled nad stvarmi“. Je dejavno sprejemanje informacij, kar pomaga, da hitreje in natančneje ocenite osebe in okoliščine. Biti morate pozorni, da pridobite in si zapomnite čim več informacij.

- **Pozorno spremljajte dogajanje okrog sebe.** Potrudite se opaziti čim več stvari, od vsakdanjih do nenavadnih, in si jih poskušajte zapomniti. Glavno pozornost namenite razlikam, raznolikostim, nenavnim situacijam in okoliščinam. Če želite biti dober opazovalec, je ključno, da se zavedate svojih vtisov.
- **Bodite pozorni na znake**, da oseba želi zaprositi za mednarodno zaščito.
- **Pozorno spremljajte telesno govorico** – obrazno mimiko, kretnje, očesni stik, telesno držo in ton glasu – oseb, ki jih opazujete. Zmožnost razumevanja in uporabe telesne govorice lahko pripomore k vzpostavitvi povezave z ljudmi in prepoznavanju njihovih potreb. Vendar se zavedajte, da se lahko pomen telesne govorice in neverbalnih znakov med državami in kulturami razlikuje. Zato se je treba ogibati napačnemu razumevanju in se vzdržati prenačljene razlage.

Bodite pozorni na ranljivost

Zavedati se morate, da je oseba pred vami morda ranljiva in ima posebne potrebe, ki zahtevajo posebno pozornost in takojšnje ukrepanje. Vaša naloga je, da prepoznate posebne potrebe ranljivih oseb ter jih napotite na dodatno ocenjevanje in/ali podporo.

Mejni prehodi in ustanove za pridržanje spadajo med glavne lokacije, kjer je mogoče izraziti ali ugotoviti posebne potrebe ranljivih oseb. **Vendar se morate zavedati, da morda niso opazne takoj in se lahko pokažejo šele pozneje.**

Poskrbite, da noben ukrep, sprejet na mejnih prehodih ali v ustanovah za pridržanje, ne vpliva na posebno zaščito, ki se v skladu z mednarodnim pravom zagotavlja osebam, ki potrebujejo mednarodno zaščito, in ranljivim osebam, kot so ogrožene ženske in deklice, vključno z nosečnicami, otroci, vključno z otroki brez spremstva in ločenimi otroki, žrtve trgovine z ljudmi, osebe, ki so bile mučene, posiljene ali žrtev drugih hudih nasilnih dejanj, in invalidne osebe.

- V skladu z nacionalno prakso čim prej **evidentirajte ranljivost** in posebne potrebe ter te informacije sporočite ustreznim deležnikom, da se zagotovijo potrebna jamstva in podpora.
- Bodite seznanjeni z **nacionalnimi mehanizmi in postopki napotitve** in imejte pri roki kontaktne podatke pristojnih institucij v skladu z nacionalno prakso, vključno s specializiranimi službami za zaščito otrok, uradom UNHCR in drugimi organizacijami, ki prosilcem zagotavljajo pravno ali drugo svetovanje.
- **Prilagodite pristop, jezik in način komuniciranja** potrebam osebe, ki jo obravnavate. Vaša sposobnost vzpostaviti zaupanje in komunicirati z osebo je bistvena za prepoznavo morebitnih znakov ranljivosti in zbiranje natančnih informacij.
- Po potrebi v skladu z nacionalno zakonodajo in prakso **zagotovite potrebno zdravstveno in/ali drugo ustrezno pomoč.**

Otroci brez spremstva ali ločeni otroci

V skladu z ustreznimi mednarodnimi in evropskimi pravnimi standardi in zakonodajo je **otrok vsaka oseba, mlajša od 18 let**, razen če se v skladu z zakonodajo, ki se uporablja za otroke, polnoletnost doseže prej. Če niste prepričani, ali nekdo, ki trdi, da je otrok, to dejansko je, ga morate v skladu z nacionalno zakonodajo in prakso ter pravom EU napotiti k pristojnemu organu za ugotavljanje starosti.

Otroci so po naravi ranljivi in zelo pomembno je, da ste še posebno pozorni na njihove posebne potrebe, zlasti kadar so brez spremstva ali ločeni. Otroke brez spremstva in ločene otroke je treba v skladu z nacionalno zakonodajo in prakso čim hitreje prepoznati in jih napotiti k pristojnim organom. V skladu s pravom EU je treba v primeru otrok brez spremstva zagotoviti posebna jamstva, zlasti čimprejše imenovanje zastopnika. Bodite seznanjeni z nacionalnimi postopki napotitve in imejte pri roki kontaktne podatke specializiranih služb za zaščito otrok in drugih pristojnih institucij.

Vedno opazujte in bodite pozorni na morebitne znake trgovine z ljudmi. Ali ste opazili kaj nenavadnega? Ali je otrok tih, deluje odmaknjeno, zadržano ali zmedeno, je prestrašen ali potrto? Ali nanj nekdo čaka ali pa gleda drugo odraslo osebo? Če obstaja utemeljen sum, da bi otrok lahko postal žrtev trgovine ali da je potreben zaščite, se v skladu z nacionalno zakonodajo in prakso takoj uporabi mehanizem napotitve in sproži začetna preiskava.

Z otrokom komunicirajte prijazno ter pri tem upoštevajte njegovo starost in zrelost. Ves čas ga seznanjajte s tem, kar se dogaja in kar se bo zgodilo. Zagotovite mu dostop do osnovnih storitev.

Otrokove koristi morajo biti glavno vodilo pri vseh dejavnostih in odločitvah v zvezi z otroki. Otroka naj praviloma ne bi ločili od staršev ali sorodnikov, ki jih spremljajo, razen ob utemeljeni domnevi, da je zanj tako bolje. Tedaj je treba o tem v skladu z nacionalno zakonodajo in prakso nemudoma obvestiti specializirane službe za zaščito otrok.

Uporabljati je treba načelo nevračanja. V primeru vrnitve je treba upoštevati zaščitne ukrepe za otroke, določene v členu 10 direktive o vračanju.

Bodite odprtega duha

Kategorizacija oseb, ki ste jih ravnokar srečali, in uporaba običajnih metod za opravljanje ponavljajočih se nalog je normalna reakcija in proces, ki ga uporablja večina od nas. Vendar se je treba tega zavedati ter ne glede na pretekle osebne in poklicne izkušnje ostati odprtega duha. Zavedati se morate, da ima lahko vsakdo potrebe po zaščiti, ne glede na to, kakšnega videza je ali kako se vede.

Bodite odprtega duha. Biti odprtega duha pomeni biti prožen in prilagodljiv na nove in različne izkušnje, postopke in izzive. Osebe odprtega duha imajo manj predsodkov in lažje spremenijo svoje mnenje, ko se seznanijo z novimi dejstvi.

Bodite spoštljivi

Vaše delo poteka v zapletenem in zahtevnem okolju. Vsak dan se srečujete s stresnimi situacijami in osebami, ki so prestrašene, travmatizirane ali nezaupljive do organov oblasti, pa tudi s takimi, ki lažjejo, goljufajo in kažejo znake nasilnega vedenja.

Ker pa ste pogosto prvi, s komer državljani tretjih držav, ki prispejo v EU, navežejo stik, ne predstavljate le svoje države, ampak tudi EU. Biti morate profesionalni, etični in se ves čas vesti na način, ki vas in organ, ki ga predstavljate, kaže v dobri luči.

Vedno morate biti spoštljivi. Z vsemi je treba ravnati spoštljivo. Ves čas morate spoštovati človekovo dostojanstvo ter biti obzirni do kulturne raznolikosti in razlik.

Bodite spoštljivi, tako vzpostavite zaupanje in si pridobite spoštovanje. Razmislite o tem ... Spoštovanje si prislužite tako, da ste spoštljivi tudi sami. Nespoštovanje ustvarja napetost, ki lahko vodi v spor.

Ne diskriminirajte

Nihče ne sme diskriminirati drugih oseb. **Diskriminatorno ravnanje, nepravična obravnava ali druge diskriminatorne prakse so v nasprotju s temeljnimi pravicami.**

Za preprečevanje diskriminacije in izražanje obzirnosti je pomembno, da komunicirate v jeziku, ki ga oseba razume, in na način, ki daje osebi občutek varnosti in zaščite. Po potrebi prilagodite svoj pristop, jezik in način komuniciranja glede na spol, starost, telesno in duševno stanje in/ali stopnjo izobrazbe osebe, ki jo obravnavate.

Ne obsojajte

Drugih ljudi **ne smete vnaprej obsojati** zaradi njihovih dejanj, vedenja in/ali videza. Namesto da osebo sodite po tem, kaj je naredila ali kako je videti, se potrudite izvedeti več o njej in njenem ozadju. Nekje drugje bo potekal drug postopek, ki ga bodo za oceno potreb osebe po zaščiti in njene pravice do mednarodne zaščite vodili drugi uradniki.

Poskrbite, da z verbalno in neverbalno komunikacijo **ne izražate obsojanja**. Če se zaveste, da osebo obsojate, se obvladajte in vrnite k opazovanju.

Dejavno poslušajte

Bodite dober poslušalec. Dejavno poslušanje je eden od ključnih elementov komunikacijskih spretnosti. Zares poslušajte, saj tako kažete iskreno zanimanje za pripovedovanje, in se ne pretvarjajte, da poslušate. Tako kažete tudi spoštovanje do osebe, s katero komunicirate, kar vpliva na kakovost in količino pridobljenih informacij.

- **Prisluhnite s pristnim zanimanjem** in zato, da bi razumeli. S kratkimi in neposrednimi povzetki lahko ponovite najpomembnejše dele pripovedi z besedami, ki jih je uporabil prosilec, s čimer pokažete, da dejavno poslušate in ga razumete. Uporabite lahko tudi premišljene izjave, s čimer prosilcu pokažete, da poslušate.
- **Osebo spodbujajte k pripovedovanju.** Uporabljajte spodbudne stavke, kot sta „Povejte mi več o tem“ ali „Kaj se je zgodilo potem“. To prosilca spodbudi k nadaljevanju pripovedi ter pripomore k ohranitvi in razširitvi pripovedovanja.
- **Postavljajte vprašanja, da pokažete zanimanje.** Vendar ne pozabite, da se najbolj točne in koristne informacije pridobijo med prostim pripovedovanjem. Če prosilca prepogosto prekinjate z dodatnimi vprašanji, ta lahko tudi izgubi motivacijo ali zaupanje, kar zmanjša verjetnost, da pove celotno zgodbo.
- **Poskrbite, da oseba, ki jo obravnavate, razume,** kar ste povedali. Vaša dolžnost je poskrbeti, da vas razume. Med razgovorom izkoristite priložnost in se prepričajte, da oseba razume povedano; poprosite jo na primer, naj s svojimi besedami ponovi pomembne dele informacij.

Komunicirajte ustrezno in obzirno

Jezikovne in kulturne razlike ter različne življenjske izkušnje lahko ovirajo komunikacijo. Na sposobnost izražanja osebe pa lahko vplivajo tudi številni drugi dejavniki, kot so starost, spol, stres, telesno in duševno zdravje ter okoljske razmere. Komuniciranje prek tolmačev prav tako povečuje tveganje nesporazumov.

Pomembno je torej, da se zavedate dejavnikov, ki bi lahko izkrivili komunikacijski proces, ter ustrezno prilagodite svoj način komuniciranja in jezik. To pripomore k zmanjšanju nelagodja in stresa ter zagotovi, da so pridobljene informacije kakovostne in zadostne.

- **Upoštevajte osebni položaj osebe**, če ste z njim že seznanjeni, in mu prilagodite svoj način komuniciranja.
- **Uporabljajte jezik, ki ga oseba lahko razume**. Vedno si morate prizadevati za čim bolj natančno, preprosto in jasno komunikacijo.
- **Osebi povejte, kaj se od nje pričakuje**, vključno z manjšimi podrobnostmi, ki jih imate pogosto za samoumevne, na primer kdo ste, kam greste, zakaj ste zaprli vrata prostora za razgovor itd., in o samem postopku. Ne smete domnevati, da vsi razumejo stvari tako, kot jih razumete vi.
- **Zagotovite zaupnost**. Osebi pojasnite, da vse, kar pove, ostaja zaupno, razen kadar je treba informacije posredovati drugim vladnim organom.
- **Dopustite prosto pripoved**. Spodbudite osebo, naj pripoveduje o dogodku ali situaciji s svojimi besedami, v lastnem ritmu in brez prekinitev.
- **Ustrezno postavljajte primerna vprašanja**. Odprta vprašanja kažejo, da je oseba v središču vašega zanimanja. Pogovor začnite z lahki vprašanji.
- **Vsakomur omogočite, da se pogovori z vami**. Poskrbite, da osebe nihče ne prekinja in/ali v njenem imenu odgovarja na vprašanja, razen če to počne v njeno korist.

Delo s tolmačem

V skladu s pravnim redom EU na področju azila morajo države članice priskrbeti tolmačenje, kolikor je potrebno za olajšanje dostopnosti azilnega postopka, kadar je mogoče sklepati, da želijo osebe, ki so pridržane v ustanovah za pridržanje ali na mejnih prehodih, zaprositi za mednarodno zaščito. Da se premosti jezikovna vrzel med osebo in zadevnim uradnikom, je treba pogosto uporabiti tolmača. Vendar morate pri delu s tolmačem prilagoditi način, na katerega komunicirate z zadevno osebo in/ali vodite razgovor. Kadar uporabljate storitve tolmačenja, upoštevajte naslednje:

- tolmača izberite pazljivo. Če je mogoče, je treba na zahtevo prosilca priskrbeti tolmača istega spola;
- tolmaču pojasnite, kakšne so njegove dolžnosti in vloga med razgovorom;
- prepričajte se, da zadevna oseba razume tolmača in obratno;
- zadevno osebo nagovarjajte neposredno (v prvi osebi), in ne prek tolmača, ko bi o njej govorili v tretji osebi;
- poskušajte govoriti počasi in jasno ter s pogostimi premori, da lahko tolmač prevede kratke odseke, zlasti ob podrobnih ali zapletenih pojasnilih.

Upoštevanje teh načel je še bolj pomembno, kadar se uporabljajo storitve telefonskega tolmačenja.

Bodite pozorni na svojo telesno govorico

Telesna govorica je vrsta neverbalne komunikacije, pri kateri se misli, namere ali občutki izražajo s telesom, kot so obrazna mimika, telesna drža, kretnje, ton glasu ali uporaba prostora. Sposobnost razumevanja in uporabe neverbalne komunikacije je močno komunikacijsko orodje.

- **Zavedajte se svoje neverbalne komunikacije.** Vaša telesna govorica je pomembno orodje za vzpostavitev zaupanja ter ohranjanje odnosa.
- **Uporabljajte ustrezne kretnje in položaje telesa.** Govorica vašega telesa naj bo odprta (ne prekrizajte rok, ne imejte zaprtega položaja telesa itd.). S primernim tonom glasu in ustrezno obrazno mimiko vzpostavite varno in odprto okolje. Odziv z enako govorico telesa, kot jo opazite pri prosilcu, lahko vzpostavi ozračje razumevanja.
- **Spoštujte osebni prostor prosilca** in z njim vzpostavite ustrezen **očesni stik**. Če prosilci morda ne želijo neposrednega očesnega stika, to sprejmite.
- **Pri neverbalni komunikaciji se zavedajte kulturnih razlik in razlik na podlagi spola.** Pomen govorice telesa in neverbalnih znakov se med kulturami razlikuje in te razlike lahko povzročijo nesporazume. Vzdržite se prenagljene razlage telesne govorice osebe, ki jo obravnavate.

Zavedajte se svojih osebnih okoliščin

Vsak uradnik, s katerim se vzpostavi prvi stik, dela v zahtevnih okoliščinah in pogosto srečuje ljudi iz različnih kultur, z različnim socialnim ozadjem in različnimi življenjskimi izkušnjami. To zanimivo, vendar izjemno zahtevno delovno okolje lahko včasih privede do rutinskega dela, stresa, nezadovoljstva ali celo simptomov sekundarne travme, kot so moteče misli, kronična utrujenost, žalost, jeza, slaba koncentracija, odmaknjenost, čustvena izčrpanost, plašnost, sram, fizična bolezen, odsotnost z dela.

Včasih je tudi zasebno življenje vir stresa in težav, ki lahko vplivajo na odnos do dela ter sposobnost obvladovanja stresa na delovnem mestu.

Zavedati se morate navedenih dejavnikov in si nenehno prizadevati čim bolj zmanjšati njihov vpliv. Če je potrebno, ne odlašajte in prosite za pomoč sodelavce ali nadzornike oziroma poiščite strokovno pomoč.

Znaki, da želi nekdo zaprositi za mednarodno zaščito

Veliko oseb, ki morda potrebujejo mednarodno zaščito, dejansko ne zaprosi za azil v državi, kamor prispeje. Številne od njih morda ne poznajo svojih pravic ali obveznosti ali pa se odločijo, da za zaščito ne bodo zaprosile zaradi svojega posebnega položaja ali ker so jih drugi, vključno s tihotapci, napačno informirali o njihovih pravicah in možnostih. Nerealno je pričakovati, da bodo seznanjene z zapletenimi azilnimi in dublinskimi postopki, da bodo popolnoma zaupale organom in jim izrazile svoje strahove neposredno na meji ali v pridržanju oziroma da bodo poznale prave besede in izraze, na podlagi katerih bi jim bilo mogoče odobriti dostop do postopka.

Ker ste prvi, s komer osebe na meji vzpostavijo stik, morate prepoznati, kdaj izražajo namero, da bodo zaprosile za zaščito, jih proaktivno opredeliti in jim zagotoviti informacije, kadar opazite znake, da želijo zaprositi za azil.

Ne pozabite, da boste v večini primerov prvi, ki mu lahko te osebe izrazijo potrebo po zaščiti. Zato ste prvi in ključni akter pri zagotavljanju zaščite osebam, ki jo potrebujejo. Če oseba, ki potrebuje mednarodno zaščito, na meji ni prepoznana in če pristojnemu organu ni predložena prošnja za azil, lahko ima to zanjo resne posledice. Lahko je vrnjena v državo, kjer je ogroženo njeno življenje ali svoboda ali kjer ji morda grozijo preganjanje, smrt, kruto in nečloveško ponižujoče ravnanje ali druge hude kršitve človekovih pravic.

V tem razdelku so koristni namigi in nasveti za uradnike, s katerimi se vzpostavi prvi stik, da lažje prepoznajo osebe, ki želijo zaprositi za azil, in da se zagotovi, da se ne prezrejo morebitni znaki.

Kdo morda želi podati prošnjo

- **Zavedati se morate, da ne smete nikomur zavrni dostopa do azilnega postopka.** Vsakdo ima pravico zaprositi za azil.
- **Nikoli ne pozabite, da je lahko vsakdo begunec.** Vsakdo lahko ima potrebe po zaščiti, ne glede na to, kakšnega videza je ali kako se vede. V mešanih migracijskih tokovih osebe z različnimi nagibi in cilji potujejo skupaj ter pogosto uporabljajo iste poti in prevozna sredstva. Zato so lahko begunci in osebe, katerih razlogi za potovanje niso povezani z zaščito, videti enako in se lahko enako tudi vedejo.

Ne pozabite, da je vaša naloga prepoznati osebe, ki želijo zaprositi za mednarodno zaščito, jim zagotoviti informacije in jih napotiti na ustrezni organ. Vaša dolžnost ni ugotavljati, ali so potrebe osebe, ki jo obravnavate, povezane z zaščito in ali bo osebi priznana mednarodna zaščita ali ne. Za presojo potreb osebe po zaščiti in opredelitev, ali izpolnjuje pogoje za mednarodno zaščito, bo nekje drugje potekal drug postopek pod vodstvom pristojnih uradnikov.
- **Da, vsakdo je lahko begunec,** ne glede na državo izvora, etnično pripadnost in/ali videz.

Vsakdo je lahko begunec, ne glede na to, ali:

- **je v državo članico vstopil nezakonito oziroma ali je nezakonito navzoč na njenem ozemlju**, pri čemer je uporabil lažne ali ponarejene dokumente ali pa je brez njih; tudi če ima prepoved vstopa v državo članico, ker je že vstopil vanjo kot nezakoniti migrant;
- **je žrtev trgovine z ljudmi**. Žrtev trgovine z ljudmi lahko ima potrebe po zaščiti, ki niso povezane s trgovino z ljudmi. Za mednarodno zaščito lahko zaprosi tudi, ko poskuša pobegniti pred trgovci z ljudmi, lahko pa preprodajalci uporabljajo azilni postopek za lažji vstop osebe v državo gostiteljico;
- **je otrok brez spremstva**. Pravni red EU na področju azila določa posebna jamstva za zagotovitev, da lahko otroci brez spremstva uresničujejo svoje pravice in izpolnjujejo svoje obveznosti v azilnem postopku. Ker so otroci že po naravi ranljivi, je zelo pomembno, da ste še posebno pozorni na dodatne znake posebnih potreb in da vedno sprejemate odločitve v otrokovo korist.

Osebe z več potrebami po zaščiti

Ne pozabite, da imajo lahko nekatere osebe poleg potrebe po mednarodni zaščiti tudi druge potrebe po zaščiti, ki zahtevajo takojšnjo obravnavo. Tako je lahko na primer oseba žrtev trgovine z ljudmi in begunec ali otrok brez spremstva in begunec. Prepoznavanje teh, raznolikih potreb in napotitev v ustrezne postopke, zlasti takoj po prihodu, sta lahko zelo zahtevna.

Vendar kategorizacija različnih skupin prišlekov ne sme odvrniti pozornosti od razvoja ukrepov za zaščito človekovih pravic vseh oseb brez razlikovanja, vključno s pravico do prošnje za azil. Tako je treba na primer pri žrtvah trgovine z ljudmi ali otrocih brez spremstva čim prej sprožiti ustrezne zaščitne mehanizme. Vendar je treba zagotoviti tudi njihovo pravico do azila in hkrati izvajati potrebne korake v azilnem postopku.

Neizčrpen seznam znakov

Upoštevajte, da je spodnji seznam znakov samo okvirjen ter da nikakor ne vsebuje vseh mogočih znakov in njihovih različic. Ni natančna formula, temveč nasvet, na katere dejavnike morate biti pozorni pri presoji možnosti, da bo oseba zaprosila za mednarodno zaščito.

Znaki, da oseba želi zaprositi za mednarodno zaščito, se lahko kažejo različno. Lahko jih opazite, prepoznate v neposrednem stiku z osebo ali drugimi osebami, ugotovite na podlagi dokumentov, ki jih oseba predloži, ali nanje po naključju postanete pozorni v drugih okoliščinah. Da bi te znake opazili hitreje in natančneje, namenite posebno pozornost naslednjim dejavnikom:

Kdo je in od kod prihaja

Država izvora

Vaše splošno poznavanje najnovejših razmer v državi njihovega izvora, vključno s splošnimi političnimi okoliščinami in spoštovanjem temeljnih pravic, je pomemben vir znakov za ustrezno prepoznavanje oseb, ki želijo zaprositi za mednarodno zaščito. Tako je na primer država izvora beguncev najverjetneje država, v kateri divja (državljska) vojna ali oborožen spopad ali v kateri vlada diktatura. Vendar se morate zavedati, da nobene države ni mogoče šteti za splošno varno za vse njene državljane, zato lahko imajo individualne potrebe po zaščiti tudi osebe iz varne države izvora.

Etnična pripadnost, veroizpoved, državljanstvo

Poleg upoštevanja splošnega ozadja države izvora je treba biti še posebno pozoren, ali je oseba pripadnik (narodne, etnične in/ali verske) manjšine, saj so pripadniki manjšin pogosto žrtve preganjanja ali nasilja. Vendar to ne pomeni, da osebe, ki pripadajo večinskemu prebivalstvu, ne morejo imeti potreb po zaščiti.

Splošne okoliščine prihoda

Množični prihodi velikih skupin in posameznikov ali prihod družine lahko ustvarijo različna pričakovanja glede profila oseb in njihovih potreb po zaščiti. Vendar se je treba zavedati, da lahko begunci potujejo zelo različno.

Starost

Otroci so že po naravi ranljivi in zelo pomembno je, da ste še posebno pozorni na njihove potrebe po zaščiti, zlasti če so brez spremstva ali ločeni. Vsak uradnik, ki obravnava otroka, mora delovati v njegovo korist, biti sposoben prijazno komunicirati z njim in upoštevati njegove morebitne dodatne posebne potrebe.

Če obstajajo znaki tihotapljenja otrok in/ali trgovine z otroki, je treba razmisliti o posebnih zaščitnih ukrepih. Več informacij je na voljo v priročniku agencije Frontex z naslovom Vega Children (3).

Spol

Ženske in deklice se lahko ob migracijah zaradi svojih izkušenj v državi izvora in med potovanjem ter socialnih ali kulturnih razlik v državi gostiteljici znajdejo v še posebno ranljivem položaju. Njihovim morebitnim potrebam po zaščiti in/ali dodatnim posebnim potrebam je zato treba nameniti posebno pozornost. To seveda ne pomeni, da so vse ženske enako ranljive.

Zagotoviti je treba posebno podporo, da lahko ženske in deklice z vami govorijo na samem ter da jih nihče ne prekinja in/ali v njihovem imenu odgovarja na vprašanja. Poleg tega jim je treba informacije zagotoviti neposredno, da niso prikrajšane za bistveno in jim ni odvzeta sposobnost sprejemanja neodvisnih odločitev, vključno s predložitvijo prošnje za mednarodno zaščito ali drugo pomoč.

Če je mogoče, je treba poskrbeti za prisotnost uradnice, s katero se vzpostavi prvi stik. Žensk ne silite, naj govorijo o incidentih ali kaznivih dejanjih, povezanih s spolnim nasiljem. Če je primerno njihovi starosti, je treba ženske obzirno vprašati, ali so noseče, in jih po potrebi seznaniti z razpoložljivo pomočjo.

(3) http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Training/VEGA_Children_Handbook.pdf

Družinski status

Pomembno je, da se upošteva družinski status osebe. Otroci brez spremstva ali ločeni otroci, samske ženske ali starši samohranilci z otroki so lahko še posebno ranljivi ter lahko imajo poleg potreb po zaščiti tudi dodatne posebne potrebe.

Kaj oseba govori

Izjave osebe so ključne in so pogosto edini znak, ali želi zaprositi za mednarodno zaščito, poleg tega pa lahko že pomenijo tudi podajo prošnje. Zlasti če ob zavrnitvi vstopa kakor koli izrazi strah ali tesnobo pred preganjanjem ali resno škodo, je to treba šteti za tak znak. Med ključne besede, izraze ali sporočila, ki lahko kažejo, da oseba morda želi zaprositi za mednarodno zaščito, spadajo:

- **strah:** če je na primer osebo strah vrnitve v domovino; če se boji pregona; če jo je strah, da bo v domovini zaprta; če jo je strah, da jo bodo ob vrnitvi ubili;
- **smrt:** če se na primer boji, da jo bodo ob vrnitvi ubili;
- **pregon:** če na primer pove, da je bila v domovini preganjana, ali se boji, da bo preganjana ob vrnitvi;
- **mučenje:** če na primer pove, da je žrtev mučenja oziroma da so žrtev mučenja njeni družinski člani, ali če vam pokaže brazgotine ali druge poškodbe, ki so verjetno posledica mučenja;
- **vojna:** če na primer pove, da v njeni domovini divja (državljska) vojna ali oboroženi spopad; če se boji, da bo ubita v vojni, itd.;
- **vračanje:** če na primer pove, da se ne more vrniti v domovino; če se boji vrnitve; če se nima kam vrniti; če se boji, da jo bodo ob vrnitvi domov preganjali, zaprli, mučili ali ubili;
- **UNHCR (ZN) ali odvetnik:** če na primer oseba zahteva urad ZN ali UNHCR; če se želi srečati s predstavnikom UNHCR; če zahteva odvetnika itd.

Kaj lahko opazite (videz in vedenje)

Zavedati se je treba, da prosilec ustne izjave zelo pogosto poda v jeziku, ki ni njegov prvi jezik, in/ali prek tolmača. Jezikovne ovire lahko vplivajo na medsebojno razumevanje in povzročijo očitne nedoslednosti ali neskladnosti v izjavah osebe.

Približevanje/izogibanje uradniku

Skoraj povsod po svetu je mogoče policista prepoznati po uniformi. Uniforma izraža moč in avtoriteto ter lahko ima močan psihološki vpliv. Osebe, ki želijo zaprositi za mednarodno zaščito, bodo verjetno pristopile k uniformirani osebi in z njo vzpostavile stik. Vendar se morate zavedati, da lahko osebe prihajajo tudi iz držav, kjer uniforma vzbuja nezaupanje ali celo strah. Osebe se uniformiranim osebam pogosto izogibajo tudi zaradi strahu pred posledicami nezakonitega vstopa, posedovanja ponarejenih ali lažnih dokumentov ali zato, ker dokumentov sploh nimajo. Takšne znake morate biti sposobni prepoznati, da se lahko primerno odzovete ali pomagate.

Strah

Strah povzroča velik stres, ki se lahko izraža različno, in sicer telesno in čustveno. Velik strah lahko osebo povsem onespособi ter jo naredi pasivno in apatično ali pa povzroči hiperaktivnost, agresivnost in/ali nenavadno vedenje. Zavedati se morate, da lahko ima vsakdo potrebe po zaščiti, ne glede na to, kako se vede.

Upoštevajte, da ima lahko obravnavana oseba zaradi strahu in stresa težave z razumevanjem vaših vprašanj in se ne more osredotočiti. Zato je pomembno, da z informacijami in pojasnili vzpostavite občutek varnosti in zaščite.

Interakcije med ljudmi

Skoraj vsaka skupina, ne glede na to, ali je skupina velika ali majhna, formalno strukturirana ali bežno povezana, in ne glede na dejavnost, na katero je osredotočena, temelji na soodvisnosti. V skupini se lahko vzpostavijo tudi druga razmerja, na primer pozitivna razmerja vzajemnega zaupanja in podpore ter nezdrava razmerja odvisnosti, podrejanja, obvladovanja in zlorabe. Zelo pomembno je, da ste pozorni na interakcijo med člani skupine ter znake nezdravega in problematičnega odnosa. Vsakomur morate dati priložnost, da se z vami pogovori sam, vključno z otroki in ženskami. Poskrbite, da ga nihče ne prekinja in/ali odgovarja na vprašanja v njegovem imenu, razen kadar to počne v njegovo korist.

Videz (poškodbe, brazgotine, oblačila, osebne stvari itd.)

Vidne rane, poškodbe ali brazgotine so lahko jasen znak, da oseba potrebuje zaščito. Tudi drugi zunanji znaki, kot so vrsta in videz njenih oblačil, primernost prtljage in druge osebne stvari, ki jih nosi s seboj, lahko kažejo, da želi oseba zaprositi za mednarodno zaščito. Vendar se morate zavedati, da lahko ima vsakdo potrebe po zaščiti, ne glede na to, kakšnega videza je.

Telesna govorica

Bodite pozorni na telesno govorico osebe, kot so obrazna mimika, telesna drža, kretnje, ton glasu itd. Sposobnost razumevanja in uporabe neverbalne komunikacije je močno komunikacijsko orodje in je lahko pomemben znak, da želi oseba zaprositi za mednarodno zaščito. Pri neverbalni komunikaciji pa se je treba zavedati tudi kulturnih razlik in razlik na podlagi spola. Pomen in uporaba telesne govorice in neverbalnih znakov se med kulturami razlikujeta in te razlike lahko povzročijo nesporazume, zato se vzdržite prenagljene razlage.

Ne pozabite, da je vaša presoja ob vstopu osebe ključna in odločilna. Pogovorite se s svojim nadrejenim, kadar koli ste v dvomih glede namer osebe, ki jo obravnavate. Napačna odločitev, na primer zavrnitev vstopa, ima lahko resne posledice za obravnavano osebo. Preden ukrepate, zato vedno temeljito premislite.

Kako ukrepati

Zagotovite informacije

Poskrbeti morate, da je oseba, ki želi zaprositi za mednarodno zaščito, seznanjena s to možnostjo in da prejme nasvete, kako naj to stori. Tako se v praksi učinkovito zagotavlja dostop do azilnega postopka.

Glavni namen zagotavljanja informacij je poskrbeti, da imajo osebe, ki potrebujejo mednarodno zaščito, učinkovit dostop do azilnega postopka in da lahko sprejmejo premišljeno odločitev, ali naj zaprosijo za mednarodno zaščito ali ne. Informacije je zato treba zagotoviti pravočasno in te morajo biti glede na okoliščine čim popolnejše.

Osebo seznanite z možnostjo, da zaprosi za mednarodno zaščito. Vaša naloga je, da osebam, ki želijo zaprositi za mednarodno zaščito, zagotovite osnovne informacije o njej in azilnem postopku. Informacije in raven njihove podrobnosti se lahko razlikujejo glede na okoliščine, a izvedeti morajo vsaj:

- kakšne so njihove temeljne pravice in obveznosti,
- kaj je mednarodna zaščita,
- kdo se šteje za begunca ali upravičenca do subsidiarne zaščite,
- kako je mogoče podati in vložiti prošnjo za mednarodno zaščito.

Poskrbite, da boste seznanjeni z informacijami, ki jih morate zagotoviti v skladu z nacionalno prakso, in imejte pri roki kontaktne podatke pristojnih organov, vključno s specializiranimi službami za zaščito otrok in drugimi deležniki, kot so tolmači, nevladne organizacije, urad UNHCR in druge organizacije, ki prosilcem zagotavljajo pravno svetovanje ali drugo pomoč. Če je mogoče, imejte pri roki več izvodov katerih koli informativnih letakov in brošur v ustreznih jezikih.

Komunicirati morate v jeziku, ki ga oseba razume, zato je včasih potrebna prisotnost tolmača. Komuniciranje morate prilagoditi posebnim potrebam in okoliščinam osebe, pri čemer je treba upoštevati različnost spolov in/ali otrokom prijazen pristop.

Prepoznajte podajo prošnje za mednarodno zaščito

Zavedati se morate, da lahko osebe zelo različno izrazijo namero za vložitev prošnje za mednarodno zaščito. Vsak izraz strahu pred preganjanjem ali resno škodo ob zavrnitvi vstopa, izražen ustno ali pisno, se šteje za takšno prošnjo. Ni nujno, da oseba uporabi prav besedo „azil“ ali „begunec“.

V skladu z zakonodajo EU na področju azila se šteje, da je oseba podala prošnjo, kadar – kakor koli in v kateri koli obliki – izrazi željo po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito ali kadar je mogoče razumeti, da prosi za mednarodno zaščito.

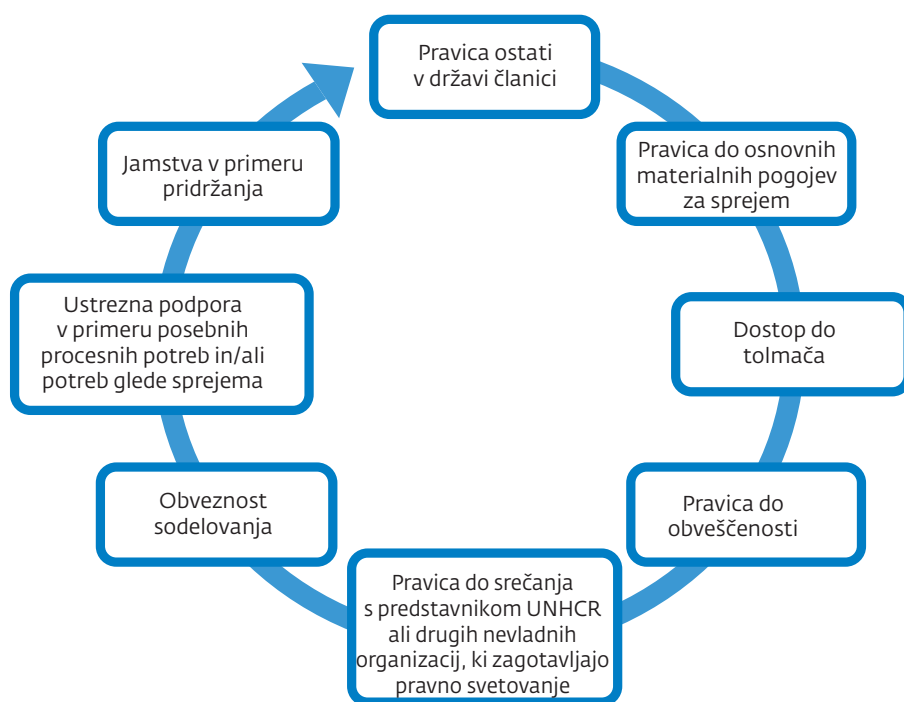
Kot uradnik, s katerim se vzpostavi prvi stik, ste pogosto prvi predstavnik svoje države, s katerim se srečajo državljani tretjih držav, ki prispejo v EU, in prva oseba, ki ji lahko sporočijo svojo željo po vložitvi prošnje za azil.

Prepoznati morate, kdaj oseba izrazi željo po vložitvi prošnje za azil, ji zagotoviti ustrezne informacije in jo napotiti na organ, ki je pristojen za azilni postopek.

Ne pozabite, da je vaša naloga prepoznati, da je oseba izrazila željo po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito, ji zagotoviti informacije in jo napotiti na ustrezní organ. **Vaša dolžnost ni ugotavljati, ali oseba, ki jo obravnavate, sploh ima potrebe, povezane z zaščito**, in ali ji je treba priznati mednarodno zaščito. Za oceno potreb osebe po zaščiti in njene pravice do mednarodne zaščite bo nekje drugje pod vodstvom drugih uradnikov potekal drug postopek.

Kako ukrepati, če oseba zaprosi za mednarodno zaščito

Vsakdo, ki izrazi namero za vložitev prošnje za mednarodno zaščito (tj. ki je podal prošnjo), se šteje za **prosilca za mednarodno zaščito** z vsemi pravicami in obveznostmi, povezanimi s tem statusom. Kot uradnik, s katerim se vzpostavi prvi stik, morate prispevati k zagotavljanju teh pravic, na primer z napotitvijo prosilcev na ustrezne organe in organizacije.

Če je ustrezno, evidentirajte prošnjo ali jo posredujte organom, ki so pristojni za njihovo evidentiranje.

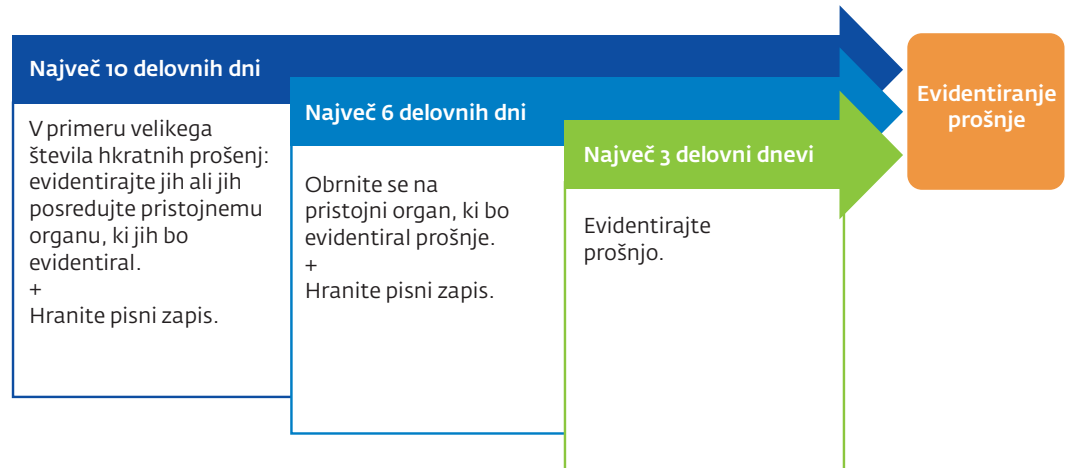
Če vam oseba izrazi željo po vložitvi prošnje za azil, je s tem „podala“ prošnjo in postala prosilec za mednarodno zaščito. Podano prošnjo mora pristojni organ evidentirati. Cilj postopka evidentiranja je zagotoviti boljše uresničevanje pravic in obveznosti, ki izhajajo iz podane prošnje. Evidentiranje je zato treba dokončati čim prej in v rokih, določenih v zakonodaji EU.

Ne pozabite, da prosilci za azil ne smejo biti kaznovani zaradi nezakonitega vstopa ali navzočnosti, če se brez odlašanja prijavijo oblastem.

Če ste zaposleni pri organu, ki je pristojen za evidentiranje prošenj, jo morate evidentirati v treh delovnih dneh.

Če ste zaposleni pri kakem drugem organu, ki ni pristojen za evidentiranje prošenj, morate prošnjo posredovati **pristojnemu organu, da jo evidentira** najpozneje v šestih delovnih dneh po tem, ko je podana. V skladu z nacionalnimi postopki je priporočljivo, da hranite pisni zapis o prejemu prošnje.

Prosilca obvestite, kje in kako lahko vloži prošnjo.

Kot uradnik organa, ki bo verjetno prejel prošnjo za mednarodno zaščito, morate prosilca obvestiti, kje in kako mora vložiti prošnjo. Zagotoviti mu morate naslednje informacije:

- kaj je vložitev prošnje in kakšne so posledice, če ne vloži prošnje,
- kateri organ je pristojen za azilni postopek,
- kaj potrebuje za vložitev prošnje,
- kje mora vložiti prošnjo,
- kako lahko pride tja.

Ugotovite, ali ima prosilec posebne potrebe, in ga napotite v ustrezni postopek.

To storite nemudoma. Pri prosilcih z več potrebami razmislite, katere mehanizme napotitve je treba sprožiti in v kakšnem vrstnem redu, da bi se odzvali na vse posebne potrebe. V primeru žrtev trgovine z ljudmi ali otrok brez spremstva je morda treba sprožiti ustrezne zaščitne mehanizme, ki se izvajajo hkrati z azilnim postopkom.

Kako ukrepati, če oseba, ki morda potrebuje mednarodno zaščito, zanjo ne želi zaprositi

Srečate se lahko z osebo, ki morda potrebuje zaščito, vendar se odloči, da ne bo zaprosila za azil. Do tega ima pravico in nihče je ne sme siliti, naj to stori. Upoštevajte, da morate tudi v takšnih primerih izpolnjevati obveznosti, ki vam jih nalaga mednarodno pravo in pravo EU, kot so:

Zagotovite spoštovanje načela *nevračanja*.

Nihče ne sme biti vrnjen v državo, kjer mu grozi mučenje, nečloveško ali ponižujoče ravnanje ali kaznovanje. Načelo nevračanja se uporablja tudi za osebe, ki so na meji ali na odprtem morju. Vključuje zahtevo, da je treba osebi odobriti vstop na zadevno ozemlje. Pri vseh oblikah vračanja je treba upoštevati uveljavljene postopke (ponovni sprejem, proces vračanja itd.), vključno z zahtevanimi pravnimi zaščitnimi ukrepi in jamstvi. Kolektivni izgoni so prepovedani.

Osebo seznanite z možnostjo vložitve prošnje za mednarodno zaščito.

Vaša dolžnost je, da osebi zagotovite osnovne informacije o mednarodni zaščiti. Ne pozabite, da je glavni namen tega poskrbeti, da lahko zadevna oseba sprejme premišljeno odločitev, ali naj zaprosi za mednarodno zaščito ali ne.

Zagotavljanje informacij je treba včasih prilagoditi okoliščinam ter zajema predvsem pravice, do katerih so upravičeni prosilci (npr. pravica ostati v državi članici), in obveznosti, ki jih imajo prosilci za azil v skladu s pravom EU in nacionalnim pravom, pa tudi posledice, če oseba ne zaprosi za mednarodno zaščito.

Razmislite, ali se je smiselno obrniti na urad UNHCR, nevladne organizacije in/ali druge organizacije na podlagi nacionalne zakonodaje in prakse, ki lahko zagotovijo bolj specializirano svetovanje in pomoč.

Če ste v dvomih, se obrnite na nadrejenega.

Pogovorite se z nadrejenim, če ste v dvomih glede namer osebe, ki jo obravnavate; zlasti če bi vrnitev te osebe v državo izvora ali državo tranzita pomenila možno kršitev mednarodnega prava.

Upoštevajte nacionalne operative postopke za nadaljnje ukrepanje.

Dostop do azilnega postopka

- ▶ Vsakega človeka je treba ceniti in spoštovati.
- ▶ Vedno je treba najprej poskrbeti za nujno zdravstveno oskrbo in osnovne potrebe.

1

Vsakdo je lahko begunec.

Vsakdo lahko ima potrebe po zaščiti, ne glede na državo izvora, etnično pripadnost, videz ali vedenje.

2

Vsakdo ima pravico do zaščite pred vračanjem.

Nihče ne sme biti izgnan ali vrnjen v razmere, v katerih bi mu grozil pregon, smrtna kazen, mučenje ali drugo nečloveško ali ponižujoče ravnanje ali kaznovanje. To pravilo velja tudi za zavrnitev vstopa na meji in vse oblike prisilne odstranitve.

3

Ranljive osebe je treba prepoznati in jim zagotoviti ustrezno podporo.

Ukrepi, ki se sprejmejo na mejnih prehodih in v ustanovah za pridržanje, so ključni, saj se lahko tako izrazijo ali ugotovijo posebne potrebe ranljivih oseb, vključno z otroki in žrtvami trgovine z ljudmi.

4

Otrokove koristi imajo prednost pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki.

Pri ocenjevanju otrokovih koristi je treba v vsakem primeru posebej upoštevati dejavnike, kot so varnost in zaščita, možnosti ponovne združitve družine, dobro počutje otroka in njegovo mnenje, v skladu z njegovo starostjo in zrelostjo.

5

Vsakogar, ki morda želi zaprositi za mednarodno zaščito, je treba seznaniti, da ima pravico to storiti.

Informacije o pravici do azila je treba zagotoviti vsem, ki morda potrebujejo mednarodno zaščito, s čimer se zagotovi, da imajo dejansko dostop do azilnega postopka.

6

Vsakdo ima pravico, da zaprosi za mednarodno zaščito.

Dostopa do azilnega postopka se ne sme zavrniti nikomur, tudi če zadevna oseba ni izpolnila vseh pogojev za vstop.

7

Vsak znak ali izraz strahu se lahko razume kot prošnja za mednarodno zaščito.

Osebe lahko zelo različno izrazijo namero za vložitev prošnje za mednarodno zaščito. Vsak izraz strahu pred preganjanjem ali resno škodo ob zavrnitvi vstopa – ustni ali pisni – se šteje za takšno prošnjo. Uporaba besede „azil“ ali „begunec“ ni nujna.

8

Prosilci za mednarodno zaščito ne smejo biti kaznovani zaradi nezakonitega vstopa ali navzočnosti.

Tisti, ki se brez odlašanja prijavijo oblastem, ne smejo biti kaznovani zaradi nezakonitega vstopa ali navzočnosti.

9

Vsako prošnjo je treba evidentirati ali jo predložiti v evidentiranje pristojnemu organu.

Po vložitvi prošnje mora pristojni organ prošnjo evidentirati. Evidentiranje je treba dokončati čim prej in v zakonsko določenih rokih.

10

Zagotoviti je treba spoštovanje načela *nevračanja*, tudi če oseba ne zaprosi za azil.

Pri vseh vračanjih je treba upoštevati uveljavljene postopke, vključno z zahtevanimi pravnimi zaščitnimi ukrepi in jamstvi. Nihče ne sme biti vrnjen v državo, kjer mu grozi mučenje, nečloveško ali ponižujoče ravnanje ali kaznovanje, tudi če je nezakoniti migrant.

Priloga – Pravna podlaga

Človekovo dostojanstvo

Pravo Evropske unije	
Listina EU o temeljnih pravicah	Člen 1 Človekovo dostojanstvo Človekovo dostojanstvo je nedotakljivo. Treba ga je spoštovati in varovati.

Pravica do življenja

Pravo Evropske unije	
Listina EU o temeljnih pravicah	Člen 2 Pravica do življenja 1. Vsakdo ima pravico do življenja. 2. Nihče ne sme biti obsojen na smrtno kazen ali usmrčen.

Prepoved mučenja

Mednarodno pravo	
Evropska konvencija o človekovih pravicah	Člen 3 Prepoved mučenja Nikogar se ne sme mučiti, niti nečloveško ali ponižujoče z njim ravnati, ali ga kaznovati.
Pravo Evropske unije	
Listina EU o temeljnih pravicah	Člen 4 Prepoved mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja Nikogar se ne sme mučiti, niti nečloveško ali ponižujoče z njim ravnati, ali ga kaznovati.

Prepoved vračanja

Mednarodno pravo	
Ženevska konvencija	<p>Člen 33(1) Prepoved izгона in zavračanja („refoulement“)</p> <p>Nobena država pogodbenica na nikakršen način begunca ne bo izgnala ali prisilno vrnila na meje ozemlja, kjer bi bila njegovo življenje ali svoboda ogrožena zaradi njegove rase, vere, državljanstva, pripadnosti neki določeni družbeni skupini ali določenega političnega prepričanja.</p>
Pravo Evropske unije	
Listina EU o temeljnih pravicah	<p>Člen 19(2) Varstvo v primeru odstranitve, izгона ali izročitve</p> <p>Nihče se ne sme odstraniti, izgnati ali izročiti državi, v kateri obstaja zanj resna nevarnost, da bo podvržen smrtni kazni, mučenju ali drugemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.</p>
Zakonik o schengenskih mejah	<p>Člen 3 Področje uporabe</p> <p>Ta uredba se uporablja za vse osebe, ki prehajajo notranje ali zunanje meje držav članic, brez poseganja v:</p> <p>[...]</p> <p>(b) pravice beguncev in oseb, ki zaprosijo za mednarodno zaščito, zlasti glede nevrčanja.</p> <p>Člen 3a Temeljne pravice</p> <p>Države članice to uredbo uporabljajo popolnoma skladno z ustreznim pravom Unije, vključno z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, ustreznim mednarodnim pravom, vključno z Ženevsko konvencijo, obveznostmi za zagotavljanje mednarodne zaščite, zlasti načelom <i>nevrčanja</i>, in temeljnimi pravicami. [...]</p> <p>Člen 13(1) Zavrnitev vstopa</p> <p>Državljanu tretje države, ki ne izpolnjuje vseh pogojev za vstop, določenih v členu 5(1), in ne spada v kategorije oseb iz člena 5(4), se zavrne vstop na ozemlja držav članic. To pa ne posega v uporabo posebnih določb, ki se nanašajo na pravico do azila in mednarodne zaščite ali izdaje vizuma za daljše bivanje.</p>
Uredba št. 656/2014 V zvezi z varovanjem zunanjih morskih meja v okviru operacij agencije Frontex	<p>Člen 4(1) Varstvo temeljnih pravic in načelo nevrčanja</p> <p>V skladu z načelom <i>nevrčanja</i> se nobene osebe ne izkrca oziroma prisili k vstopu v državo ali privede do države ali drugače izroči organom države, v kateri med drugim obstaja zanjo resna nevarnost, da bo podvržena smrtni kazni, mučenju, pregonu ali drugemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju, ali v kateri bi bilo njeno življenje ali svoboda ogrožena zaradi rase, vere, narodnosti, spolne usmerjenosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali zaradi političnega prepričanja, ali v kateri obstaja resna nevarnost izгона, odstranitve ali izročitve drugi državi v nasprotju z načelom <i>nevrčanja</i>.</p>

<p>Direktiva o vračanju (2008/115/ES)</p>	<p>Člen 4(4)</p> <p>V zvezi z državljani tretjih držav, ki so izvzeti s področja uporabe te direktive v skladu s členom 2(2)(a), države članice: [...]</p> <p>(b) spoštujejo načelo <i>nevračanja</i>.</p> <p>Člen 5</p> <p>Države članice pri izvajanju te direktive [...] spoštujejo načelo nevračanja.</p>
<p>Uredba VIS (Uredba (ES) št. 767/2008)</p>	<p>Člen 31(3)</p> <p>Posredovanje podatkov tretjim državam</p> <p>Takšno posredovanje osebnih podatkov tretjim državam ali mednarodnim organizacijam ne posega v pravice beguncev in oseb, ki prosijo za mednarodno zaščito, še posebej kar zadeva njihovo <i>nevračanje</i>.</p>
<p>Uredba EU o sistemu Eurosur (Uredba (EU) št. 1052/2013)</p>	<p>Člen 2(4)</p> <p>Države članice in Agencija pri uporabi te uredbe delujejo v skladu s temeljnimi pravicami, zlasti z načelom <i>nevračanja</i> in spoštovanjem človekovega dostojanstva ter zahtev glede varstva podatkov.</p>

Pravica do azila

Pravo Evropske unije	
<p>Listina EU o temeljnih pravicah</p>	<p>Člen 18</p> <p>Pravica do azila</p> <p>Ob upoštevanju pravil Ženevske konvencije z dne 28. julija 1951 in Protokola z dne 31. januarja 1967 o statusu beguncev in v skladu s Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o delovanju Evropske unije je priznana pravica do azila.</p>
<p>Direktiva o azilnih postopkih (prenovitev)</p>	<p>Člen 7(1)</p> <p>Prošnje, podane v imenu vzdrževanih oseb ali mladoletnikov</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Države članice zagotovijo, da ima vsaka pravno sposobna odrasla oseba pravico podati prošnjo za mednarodno zaščito v svojem imenu. 2. Države članice lahko določijo, da prosilec poda prošnjo v imenu svojih vzdrževanih oseb. V takšnih primerih države članice zagotovijo, da vzdrževane odrasle osebe soglašajo z vložitvijo prošnje v njihovem imenu, v nasprotnem primeru pa imajo možnost, da same podajo prošnjo v lastnem imenu. <p>[...]</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Države članice zagotovijo, da ima mladoletnik pravico podati prošnjo za mednarodno zaščito v svojem imenu, če je procesno sposoben po pravu zadevne države članice, sicer pa prek njegovih staršev ali drugih odraslih družinskih članov ali odrasle osebe, odgovorne zanj po pravu ali praksi zadevne države članice, ali prek zastopnika.

Nediskriminacija

Mednarodno pravo	
<p>Evropska konvencija o človekovih pravicah</p>	<p>Člen 14 Prepoved diskriminacije Uživanje pravic in svoboščin, določenih s to Konvencijo, je zagotovljeno vsem ljudem brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnostni ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, lastnino, rojstvo ali kakšne druge okoliščine.</p>
<p>Ženevska konvencija</p>	<p>Člen 3 Nediskriminacija Države pogodbenice uporabljajo določbe te Konvencije brez razlikovanja glede na raso, vero ali deželo porekla beguncev.</p>
Pravo Evropske unije	
<p>Listina EU o temeljnih pravicah</p>	<p>Člen 21(1) Nediskriminacija Prepovedana je vsakršna diskriminacija na podlagi spola, rase, barve kože, etničnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, pripadnosti narodnostni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.</p>

Nekaznovanje

Mednarodno pravo

Ženevska konvencija

Člen 31(1)

Begunci, ki so nezakonito v deželi sprejema

1. Države pogodbenice ne uporabljajo kazenskih sankcij za begunce zaradi nezakonitega vstopa ali navzočnosti, če so prišli neposredno z ozemlja, kjer sta bila njihovo življenje ali svoboda ogrožena v smislu 1. člena in ki so nedovoljeno vstopili ali se nahajajo na njihovem ozemlju, pod pogojem, da se brez odlašanja prijavijo oblastem in jim pojasnijo razloge, ki so priznani kot veljavni, za njihov nezakonit vstop ali navzočnost.

Pravo Evropske unije

Zakonik o schengenskih mejah

Člen 13(1)

Zavrnitev vstopa

Državljanu tretje države, ki ne izpolnjuje vseh pogojev za vstop, določenih v členu 5(1), in ne spada v kategorije oseb iz člena 5(4), se zavrne vstop na ozemlja držav članic. To pa ne posega v uporabo posebnih določb, ki se nanašajo na pravico do azila in mednarodne zaščite ali izdaje vizuma za daljše bivanje.

Dostop do azilnega postopka

Pravo Evropske unije	
Direktiva o azilnih postopkih (prenovitev) ⁽¹⁾	<p>Uvodna izjava 25</p> <p>Da bi lahko pravilno ugotovili, katere osebe potrebujejo zaščito kot begunci v smislu člena 1 Ženevske konvencije ali kot osebe, upravičene do subsidiarne zaščite, bi moral imeti vsak prosilec učinkovit dostop do postopkov, [...].</p> <p>Uvodna izjava 26</p> <p>Zaradi zagotavljanja učinkovitega dostopa do postopka obravnave bi morale uradne osebe, ki prve pridejo v stik z osebami, ki iščejo mednarodno zaščito, zlasti uradne osebe, ki varujejo kopenske in morske meje ali izvajajo mejne kontrole, dobiti ustrezne informacije in se udeležiti potrebnega usposabljanja za prepoznavanje in obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito, pri čemer se med drugim upoštevajo ustrezne smernice, ki jih je oblikoval EASO. Državljanom tretjih držav ali osebam brez državljanstva, ki so na ozemlju, vključno na meji, v teritorialnih vodah ali tranzitnih območjih držav članic, in ki podajo prošnjo za mednarodno zaščito, bi morale biti sposobne zagotoviti ustrezne informacije o tem, kje in kako je mogoče vložiti prošnje za mednarodno zaščito. Kadar so navedene osebe v teritorialnih vodah države članice, jih je treba izkrcati in obravnavati njihove prošnje v skladu s to direktivo.</p> <p>Uvodna izjava 28</p> <p>Da bi povečali dostopnost postopka obravnave na mejnih prehodih in v ustanovah za pridržanje, bi bilo treba dati na voljo informacije o možnosti zaprositi za mednarodno zaščito. S tolmačenjem bi bilo treba zagotoviti osnovno komunikacijo, ki je potrebna, da bi pristojni organi lahko razumeli, kdaj osebe izrazijo željo po vložitvi prošnje za mednarodno zaščito.</p> <p>Člen 8(1)</p> <p>Informacije in svetovanje v ustanovah za pridržanje in na mejnih prehodih</p> <p>Kadar je mogoče sklepati, da želijo državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, ki so pridržani v ustanovah za pridržanje ali na mejnih prehodih, vključno s tranzitnimi območji na zunanjih mejah, podati prošnjo za mednarodno zaščito, jim države članice priskrbijo informacije o možnostih, da to storijo. Države članice v teh ustanovah za pridržanje in na mejnih prehodih priskrbijo tolmačenje, kolikor je potrebno za olajšanje dostopnosti azilnega postopka.</p>
Zakonik o schengenskih mejah	<p>Člen 3a</p> <p>Temeljne pravice</p> <p>Države članice to uredbo uporabljajo popolnoma skladno z ustreznim pravom Unije, vključno z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, ustreznim mednarodnim pravom, vključno z Ženevsko konvencijo, obveznostmi za zagotavljanje mednarodne zaščite, zlasti načelom <i>nevračanja</i>, in temeljnimi pravicami. [...]</p>

(1) Direktiva 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (prenovitev).

Podaja in evidentiranje prošnje za mednarodno zaščito

Pravo Evropske unije

Direktiva o azilnih postopkih (prenovitev)

Uvodna izjava 27

Ker so državljani tretjih držav in osebe brez državljanstva, ki izrazijo željo, da bi zaprosili za mednarodno zaščito, prosilci za mednarodno zaščito, bi morali izpolnjevati obveznosti in uživati pravice iz te direktive in Direktive 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito. V ta namen bi morale države članice te prosilce čim prej evidentirati dejstvo, da so te osebe prosilci za mednarodno zaščito.

Člen 2(c)

Opredelitev pojmov

„Prosilec“ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki je podal prošnjo za mednarodno zaščito, v zvezi s katero še ni bila izdana dokončna odločba.

Člen 6

Dostopnost postopka

1. Ko prosilec poda prošnjo za mednarodno zaščito pri organu, ki je po nacionalnem pravu pristojno za evidentiranje takšnih prošenj, se prošnja evidentira najpozneje tri delovne dni potem, ko je prošnja podana.

Če se prošnja za mednarodno zaščito poda pri drugih organih, za katere je verjetno, da bodo prejeli takšne prošnje, vendar po nacionalnem pravu niso pristojni za evidentiranje, države članice zagotovijo, da se prošnja evidentira najpozneje šest dni potem, ko je prošnja podana.

[...]

5. Kadar veliko število državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva hkrati zaprosi za mednarodno zaščito, zaradi česar je v praksi zelo težko spoštovati rok iz odstavka 1, lahko države članice določijo, da se ta rok podaljša na 10 delovnih dni.

Ranljive osebe

Pravo Evropske unije

Direktiva o azilnih postopkih (prenovitev)

Uvodna izjava 29

Določeni prosilci lahko potrebujejo posebna procesna jamstva, med drugim zaradi starosti, spola, spolne usmerjenosti, spolne identitete, invalidnosti, hude bolezni, duševnih motenj ali posledic mučenja, posilstva ali drugih hujših oblik psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja. Države članice bi si morale prizadevati, da ugotovijo, kateri prosilci potrebujejo posebna procesna jamstva, še pred izdajo odločbe na prvi stopnji. Tem prosilcem bi bilo treba zagotoviti ustrezno podporo, vključno z zadostnim časom, da se vzpostavijo potrebni pogoji za njihov učinkovit dostop do postopkov in možnost predstavitve elementov, potrebnih za utemeljitev njihove prošnje za mednarodno zaščito.

Člen 24

Prosilci, ki potrebujejo posebna procesna jamstva

1. Države članice v razumnem roku potem, ko je podana prošnja za mednarodno zaščito, ocenijo, ali prosilec potrebuje posebna procesna jamstva.
2. Ocena iz odstavka 1 se lahko vključi v obstoječe nacionalne postopke in/ali v oceno iz člena 22 Direktive 2013/33/ EU ter zanjo ni potrebno, da poteka v obliki upravnega postopka.
3. Države članice zagotovijo, da se prosilec, za katere je bilo ugotovljeno, da so prosilci, ki potrebujejo posebna procesna jamstva, zagotovi ustrezna podpora, da bi lahko uživali pravice in izpolnjevali obveznosti iz te direktive med celotnim trajanjem azilnega postopka.
Kadar take ustrezne podpore ni mogoče zagotoviti v postopkih iz člena 31(8) in člena 43, zlasti če države članice menijo, da prosilec potrebuje posebna procesna jamstva zaradi mučenja, posilstva ali drugih hujših oblik psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja, države članice ne uporabijo ali prenehajo uporabljati člen 31(8) in člen 43. Kadar države članice uporabljajo člen 46(6) za prosilce, za katere v skladu s tem pododstavkom ni mogoče uporabiti člena 31(8) in člena 43, države članice zagotovijo vsaj jamstva, določena v členu 46(7).
4. Države članice zagotovijo, da se potreba po posebnih procesnih jamstvih v skladu s to direktivo upošteva tudi, kadar se taka potreba pokaže v poznejši fazi postopka, ne da bi bilo zato treba ponovno začeti postopek.

<p>Direktiva o pogojih za sprejem (prenovitev)⁽²⁾</p>	<p>Člen 21 Določbe za ranljive osebe Splošno načelo Države članice pri prenosu te direktive v nacionalno pravo upoštevajo poseben položaj ranljivih oseb, kot so mladoletniki, mladoletniki brez spremstva, invalidi, starejši ljudje, nosečnice, starši samohranilci z mladoletnimi otroki, žrtve trgovine z ljudmi, osebe s hudimi boleznimi, osebe z motnjami v duševnem zdravju in osebe, ki so bile mučene, posiljene ali so bile podvržene drugim hudim oblikam psihološkega, fizičnega ali spolnega nasilja, kot so žrtve pohabljanja ženskih spolnih organov.</p>
<p>Uredba št. 656/2014 V zvezi z varovanjem zunanjih morskih meja v okviru operacij agencije Frontex</p>	<p>Člen 4(4) Med celotno operacijo na morju sodelujoče enote upoštevajo posebne potrebe otrok, tudi mladoletnikov brez spremstva, žrtev trgovine z ljudmi, oseb, ki potrebujejo nujno zdravniško pomoč, invalidov, oseb, ki potrebujejo mednarodno zaščito, in drugih oseb v izrazito ranljivem položaju.</p>

(2) Direktiva 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (prenovitev).

KAKO DO PUBLIKACIJ EVROPSKE UNIJE

Brezplačne publikacije:

- en izvod:
na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- več kot en izvod ter plakati in zemljevidi:
pri predstavništvih Evropske unije (http://ec.europa.eu/represent_sl.htm),
pri delegacijah v državah, ki niso članice EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sl.htm),
pri službi Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sl.htm) ali
s klicem na telefonsko številko 00 800 6 7 8 9 10 11 (brezplačna številka za celotno EU) (*).

(*) Informacije so brezplačne, kakor tudi večina klicev (nekateri operaterji, telefonske govorilnice ali hoteli lahko klic zaračunajo).

Publikacije, ki so naprodaj:

- na spletni strani EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

